

HAYAT SENDE DERNEĞİ

Koruyucu Ailelik, Evlat Edinme ve Gönüllü Ailelik

Hazırlayanlar:

Beyza Kaya

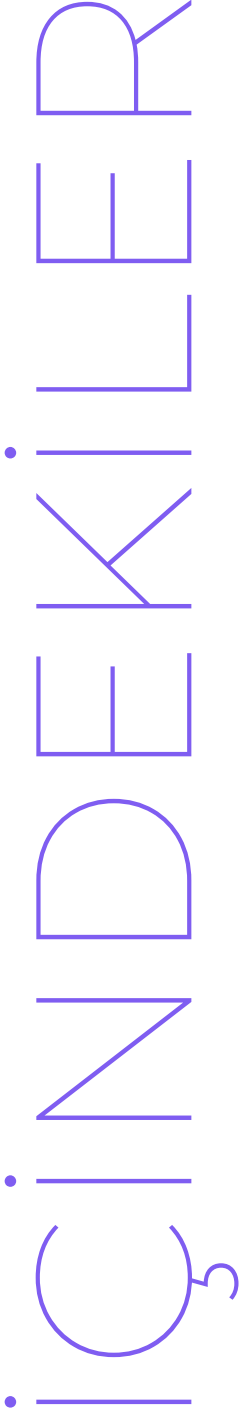
Kübra Nur Ünsal

Rumeysa Bozdemir

2024

İçindekiler

02.

Hayat Sende Derneği Tanıtım

03

1. Sayılarıyla Türkiye'de Koruma Altındaki Çocuk

04.

2. Koruyucu Ailelik

05.

3. Koruyucu Ailelik Modelleri

09.

4. Koruyucu Aile & Gönüllü Aile

10.

5. Koruyucu Aile & Evlat Edinme

12.

6. Evlat Edinme

16.

7. Sık Sorulan Sorular

18.

8. Koruyucu Ailelik ve Evlat Edinme Sonrasında

HAYAT SENDE DERNEĞİ KİMDİR ?

Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği (Hayat Sende), 2007 yılında devlet koruması altında yetişen bir grup idealist genç tarafından kurulmuş olup devlet korumasında yetişen çocuk ve gençlerin temel yaşam becerilerini kazanmış şekilde, ayrımcılığa uğramadan hayata atılması vizyonuyla çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu doğrultuda Hayat Sende Derneği; Burs, Mentorluk, Alternatif Bakım Veri Tabanı, Aile Temelli Bakım Modellerinin Güçlendirilmesi, Şehrin İyi Hali'nde Doğru Sözlük Farkındalık, Çocuk Koruma Sistemi Danışma Hattı, Koruma Sonrası Topluma Geçiş Rehberi, İslam Ülkelerinde Bakım Modellerinin Desteklenmesi, KAGA Gençlik Kampı gibi gerçekleştirdiği projeler ile koruma altında yetişen gençleri güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Önceki çalışmalarımız:

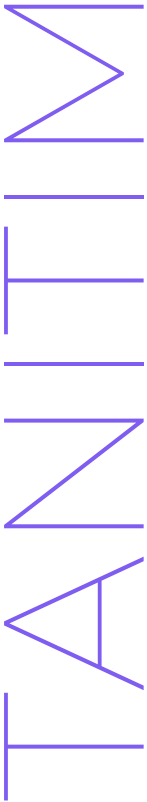
- Sosyal Duvarları Yıkılım
- Doğru Sözlük
- 18 Yaş Çok Erken
- Çocukluğum Albümü
- İslam Bağlamında Aile Temelli Bakım Modellerinin Güçlendirilmesi

Devam eden çalışmalarımız:

- Hayat Sende Danışma Hattı
- Yabancı Dil ve Kariyer Mentorluk Programı
- Alternatif Bakım Veri Tabanı
- Gönüllü Psikolog Ağı
- Türkiye'de Aile Temelli Bakım Modellerinin Güçlendirilmesi

Koruma altında yetişen çocuk

Koruma altında yetişen çocuk; 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında hakkında koruma ve bakım tedbiri kararı verilen, bakımı ve korunması devlet denetiminde kurum veya aile temelli bakım modellerinde gerçekleştirilen çocuktur. Kurum/kuruluş bakımı çocuk evlerini içine alırken aile temelli bakım koruyucu ailelik ve evlat edinmeyi içine alır.

1. SAYILARLA TÜRKİYE'DE KORUMA ALTINDAKİ ÇOCUK (2023)

24,241

çocuk koruma altında

14,435

çocuk kurum bakımında

9,806

çocuk koruyucu aile yanında

Çocuk koruma sistemi ile ilgili daha çok veriye ulaşmak için oluşturduğumuz veri tabanını ziyaret edin: <https://alternatifbakim.org/>

2. KORUYUCU AİLELİK

Çeşitli nedenlerle biyolojik ailesi yanında bakımları bir süre için sağlanamayan çocukların eğitim, bakım ve yetiştirilme sorumluluğunu kısa veya uzun süreli olarak, ücretli veya gönüllü statüde devlet denetiminde paylaşan kişi ya da ailedir. Burada korunma ve bakım altında bulunan çocuğun, karmaşık olan bir dönemini örselenmeden geçirmesini ve rutinlerini devam ettirmesini sağlamak amaçlanmaktadır.

Her çocuğun güvenli, sevgi dolu bir aile ortamında büyüme hakkı vardır ve bu hak temelde Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde ardından da ülkemizdeki kanunlarla güvence altına alınmıştır.

Ülkemizde çeşitli sebeplerle devlet koruması altında bulunan yaklaşık 24.241 çocuk bulunmaktadır, 9.806 çocuk koruyucu aile yanında hayata hazırlanırken 14.435 çocuk halen kurum bakımında kalmaktadır.

*5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na göre korunmaya ihtiyacı olan çocuk "bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu" ifade etmektedir. Korunmaya ihtiyacı olan çocuklardan uygun görülenler hakkında korunma kararı alınabilir. Bununla birlikte çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi durumunda çocuk hakkında bakım tedbiri kararı alınabilir.

3. KORUYUCU AİLELİK MODELLERİ

Koruyucu ailelik modelleri: Akraba veya yakın çevre koruyucu aile modeli, geçici koruyucu aile modeli, süreli koruyucu aile modeli, uzmanlaşmış koruyucu aile modeli olarak 4'e ayrılmaktadır. Türkiye'de süreli koruyucu aile modeli ve akraba veya yakın çevre koruyucu aile modeli uygulanmakta ancak veriler "koruyucu ailelik" ifadesiyle tek başlıkta paylaşılmaktadır. Bu modelde kısa sürede biyolojik ailenin yanına döndürülmesi mümkün olmayan çocukların uzun süreli bakımlarının koruyucu aile yanında sağlanması hedeflenmektedir. Dolayısıyla bu model bir çocuğa kısa süreliğine bakım vermek gibi bir uygulamayı karşılamamakta, koruyucu aile statüsü alan kişiler koruyucu ailelik süreci boyunca sürekli olarak çocuğa evlerinde bakım sunmaktadırlar.

3.1. Kimler koruyucu aile olabilir?

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup, sürekli Türkiye'de ikamet eden, biyolojik çocuğu olan veya olmayan, evli veya bekar olan, 25 ila 65 yaş aralığında, en az ilkokul mezunu, düzenli geliri olan herkes koruyucu aile olmak için başvuru yapabilir.

3.2. Neden Türkiye'de ikamet etme şartı bulunuyor?

Koruyucu ailelik sistemine dahil olan çocukların durumu sosyal hizmet uzmanı tarafından izlenmektedir. Sosyal hizmet uzmanının dönem dönem çocuk ve aileyle görüşmeler yapması, çocuğun eğitim ve sosyal hayatını koruyucu ailenin evine yaptığı ziyaretlerle takip etmesi gerekmektedir. Ayrıca çocuğun biyolojik ailesi çocukla belli aralıklarla görüşme talep edebilir. Biyolojik ailesi ile görüşmek çocuğun en doğal hakkıdır. Kurum tarafından uygun görülmesi halinde görüşmeler koruyucu aile biriminin denetiminde gerçekleştirilir. Uygun görülmesi halinde yılda en fazla 30 gün izinli olarak biyolojik ailesi yanında kalabilmektedirler.

3.3. Koruyucu aile çocuklarla birlikte yurtdışına seyahat edebilir mi?

Gerekli izinler alınması ve kurumun onayının alınması durumunda koruyucu aileler görev veya tatil amacıyla çocukla birlikte seyahat gerçekleştirebilirler.

3.4. Koruyucu aile olmak için nereye başvurabilirim?

E-devlet üzerinden veya ikamet ettiğiniz ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden randevu alarak başvurabilirsiniz (Eşlerin birlikte başvurmaları gerekmektedir). Yetkili makamlar dışında hiçbir kişi veya kuruma başvuru gerçekleştirilemez.

Koruyucu aile hizmeti verildiği müddetçe koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların bakım, eğitim ve yetiştirilmelerine ilişkin harcamalara, çocukların kişisel gelişimleri için gerekli olan harçlıklarına karşılık olmak üzere koruyucu ailelere aylık bakım ödemesi yapılır.

3.5. Başvururken;

- Başvuran kişi evli ise eşin de onayı ve talebi önemlidir. Eşler birlikte başvurmalıdır.
- Koruyucu aile olması uygun görülmeyen, koruyucu aile olma şartlarını taşımayan kişilere yazılı olarak bilgi verilir.
- Koruyucu aile olması uygun görülmeyen kişilerin bu karara 15 gün içinde itiraz hakkı vardır, sonrasında 1 ay içinde yeniden değerlendirilip karara bağlanır.
- Koruyucu ailelik başvurusunun yoğun olduğu illerde başvuru zamanına göre bir sıralama oluşturulur.

3.6. Koruyucu aile aday eşleşmeden önce çocukla ilgili bazı özellikleri belirtebilir mi?

- Yaş
- Cinsiyet
- Özel ihtiyaç sahibi olup olmamasına ilişkin özellikler belirtilebilir.

Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli hariç olmak üzere çocuk ile koruyucu aile olacak eşlerden yaşı küçük olan arasındaki yaş farkı on sekiz yaştan az olamaz.

3.7. Süreç nasıl ilerler?

Koruyucu ailelik ön başvurusu yapıldıktan sonra şartları sağlayan kişilerle ilk görüşme gerçekleştirilir. Burada eşleştirme süreci başlamadan önce başvuranlar bakım vermek istedikleri çocuğun yaşı, cinsiyeti, özel ihtiyaç sahibi olup olmaması gibi çeşitli konuları süreci yürüten sosyal hizmet uzmanıyla paylaşır.

Kurumla ilk görüşme gerçekleştirildikten sonra aileden belli bir süre içerisinde gerekli belgelerin* teslim edilmesi istenir, bunlar değerlendirilir, ev ziyaretleri yapılır, referans gösterilen kişiler ile görüşülür. Kısacası o ailenin bir çocuğa koruyucu aile olmaya uygun olup olmadığı her yönüyle araştırılır.

Koruyucu ailelik statüsü alan aileler eşleşme gerçekleşmeden önce dosya üzerinde edindiği bilgilerle sosyal hizmet uzmanıyla birlikte durumu değerlendirir. Başvuran aileye, çocuk hakkında bir bilgilendirme yapılır. Değerlendirmenin olumlu olması halinde çocuğun yaşadığı kuruma yapılan düzenli ziyaretlerle adaylar çocukla zaman geçirir. İdeal olan eşleşmenin olumsuz sonuçlanma durumuna karşılık çocuğa tanıştığı kişilerin koruyucu aile adayı olduğu söylenmemesidir.

Eşleşmede herhangi bir sorun yoksa koruyucu ailelik sözleşmesi imzalanır, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün de denetimiyle çocuk koruyucu aile ile yaşamaya başlar.

Kardeş çocukların bir arada olmaları, aynı aileye yerleştirilmesi tercih edilmektedir. Bunun yanı sıra korunma ve bakım altında bulunan özel gereksinimli çocuklar veya yabancı uyruklu çocuklar da koruyucu aile hizmetinden yararlandırılmaktadır.

Koruyucu Aile Adaylarından İstenilen Belgeler

- T.C. kimlik numarası beyanı
 - Bir adet vesikalık fotoğraf
 - Öğrenim durumunu gösterir belgenin onaylı örneği
 - İş, gelir ve sosyal güvenlik durumunu gösteren belgenin onaylı örneği
 - Adli sicil belgesi
 - Koruyucu aile olacak kişilerin; çocuğun bakımını, psiko-sosyal gelişimini ve eğitimini etkileyecek ya da çocuğa zarar verecek düzeyde fiziksel engeli, ruhsal rahatsızlığı ve bulaşıcı hastalığının olmadığını gösteren, Devlet ya da üniversite hastanelerinin ilgili bölümlerinden alınan doktor raporu
- İstenilen belgeler bilgi vermek amacıyla eklenmiştir. Belgeleri hazırlamadan önce ilinizde bulunan koruyucu aile birimi ile görüşme yapmanız tavsiye edilmektedir.

3.8. Koruyucu ailelik hizmet modeli ne kadar sürer?

Net bir süre verilemeyeceği gibi genellikle çocukların koruyucu ailelerin yanında reşit olana kadar yaşadıkları veya sonrasında da birlikte yaşamaya devam ettikleri yaygın olarak görülmektedir. Koruyucu ailelikte çocuk bir gün biyolojik ailesine döndürülebileceği gibi 18 yaşına kadar veya hiçbir zaman bağıni kesmeden koruyucu aileyle yaşamaya devam edebilir.

3.9. Koruyucu aile hizmetinin sonlandırılmasına ve çocuğun biyolojik aile yanına döndürülmesine nasıl karar verilmektedir?

Koruyucu ailenin mevzuatta belirtilen görev ve yükümlülükleri yerine getirmemesi, çocuğun yararlanacağı hizmet modelinin değişmesi veya koruma kararının kaldırılması, koruyucu ailenin herhangi bir nedenle hizmet vermekten vazgeçmesi gibi nedenlerle koruyucu ailelik hizmeti sonlandırılabilir. Söz konusu işlemler; çocuk hakkında uygulanan mahkeme kararları kapsamında çocuğa hizmet veren tüm tarafların (kurum, koruyucu aile, biyolojik aile ve görüşlerini ifade edebilecek yaşıtaşa çocuğun) görüşleri alınarak koruyucu aile birimince yürütülmektedir. Ayrıca biyolojik aile artık bakım sağlayabileceği gerekçesiyle çocuğu tekrar yanına almak istediğinde gerekli incelemeler yapılarak uygun görülmesi halinde çocuk biyolojik aile yanına döndürülebilir.

Peki koruyucu ailelik hizmetinin gönüllü ailelik ve evlat edinmeden farkı nedir?

4. KORUYUCU AİLE & GÖNÜLLÜ AİLE

Gönüllü ailelik; kuruluştta korunma ve bakım altında bulunan çocuklara uygun zaman aralığında kendi ilgi, yetenek ve eğitimleriniz doğrultusunda katkı vermek amacıyla yaptığınız ziyaretlerle çocukla belli aralıklarda ve düzenli olarak vakit geçirebileceğiniz bir modeldir. Ayrıca isteğiniz doğrultusunda ve uygun görülmesi halinde kurum bakımındaki çocukları resmi tatil ve özel günlerde evinizde misafir edebilirsiniz, ancak sürekli evinizde bakım veremezsiniz. Koruyucu ailelikte ise; koruyucu aile olduğunuz süre boyunca çocuğa sürekli olarak evinizde bakım sunarsınız. Koruyucu ailenin evinde çocuk için uygun bir ortam hazırlaması, ailesi ile sosyal çevresini bu konuda bilgilendirmesi gerekmektedir.

5. KORUYUCU AİLE & EVLAT EDİNME

Koruyucu aile sistemi evlat edinme için bir basamak değildir, ikisi birbirinden ayrı modellerdir. Her iki modelde de amaç çocuğun aile yanında hayata hazırlanması olduğundan birbirine benzeyen modeller olup, temelden ailenin ve çocuğun hukuki statüleri farklılık göstermektedir.

- Evlat edinme hizmetinde aile, evlat edinme yolu ile gerekli hukuki süreci tamamlayarak velayet hakkını alır. Koruyucu aile çocuğun bakım, yetişme ve eğitim sorumluluğunu devlet ile paylaşırken çocuğun velayeti biyolojik ailesinde veya devletin atadığı vaside kalır.
- Biyolojik anne ve babaya ait haklar ve yükümlülükler tamamen evlat edinen aileye geçerken koruyucu aileye geçmemektedir.
- Evlat edinilen çocuk, evlat edinenin mirasçısı olurken, koruyucu ailelikte çocuğun miras hakkı yoktur.
- Çocuk evlat edinenin soyadını alır, ayrıca evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir. Koruyucu ailelikte ise çocuk; biyolojik ailenin verdiği adı ve soyadı taşımaktadır. Nüfus kaydında çocuğun anne ve baba adı olarak evlat edinen kişilerin adı gözükmürken koruyucu ailede biyolojik ailenin bilgileri gözükmür.
- Evlat edinmede çocuk, mahkeme kararı öncesi 1 yıl süre ile geçici bakım sözleşmesi ile periyodik olarak izlenmekte ve evlat edinme gerçekleşikten sonra evlat edinilen çocuğun “korunma ihtiyacı olan çocuk statüsü” sonlandırılmaktadır. Koruyucu ailelikte ise çocuk hakkında verilen koruma kararı devam etmekte olup çocuğa ilişkin izlemeler periyodik olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından devam ettirilmektedir.
- Koruyucu ailelere, çocuğun bakım ve yetiştirilme masraflarına karşılık olarak yönetmelik ile belirlenen oranlarda ve kalemlerde aylık ödeme yapılırken, evlat edinen ailelere bir ödeme yapılmamaktadır.

Koruyucu ailelik sürecinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan ne tür destek alınmaktadır?

Temel Aile Eğitimi: Çocuğun desteklenmesi amacıyla çocuk gelişimi, ihtiyaçları ve etkili ebeveynlik yapılması kapsamında temel ana, baba eğitimini de içeren genel ebeveynlik becerilerinin kazanıldığı eğitimidir.

Uzmanlaşmış koruyucu aileler ile geçici koruyucu aileler; bu kapsamdaki çocuklara yardımcı olabilecek Bakanlıkça belirlenen lisans eğitimi almış veya eşlerden biri en az ilköğretim düzeyinde olmak üzere temel ana-baba eğitimleri, koruyucu aile birinci ve ikinci kademe eğitimlerini almış olmak gerekir.

Temel Aile Eğitimi ve Koruyucu Aile Birinci Kademe Eğitiminin yanı sıra çocuk yetiştirmeye yardımcı olacak sertifikalı diğer eğitimleri almış olanlar, daha özel bakım gerektiren çocuklara verilecek koruyucu aile hizmetlerinde tercih edilir.

5.1. Duygusal bir motivasyonla mı koruyucu aile olmaya karar verdim?

Çocukların her yaşta ilgiye, sevgiye, desteklenmeye ihtiyacı var ve kuşkusuz bir çocuğa koşulsuz ilgi, sevgi ve bakım sunmak, hayatına dokunmak çok kıymetli. Burada hem aile çocuğa yoğun zaman ve emek harcayacak hem de çocuk aileye bir değer katacaktır. Ancak ani, duygusal bir motivasyonla başvuru yapmanın sağlıklı bir düşünce olmadığını bilmek gerekir.

Bunu anlamak için "5 ay sonra koruyucu aile olmak isteyecek miyim? Gerçekten hazır mıyım, yoksa duygusal bir motivasyonla mı karar verdim?" gibi soruları yanıtlayarak başlayabilirsiniz.

Kuşkusuz bu süreçte sosyal destek almak da yine oldukça önemli. Tüm bu süreçleri gözden geçirdikten sonra mevzuattaki koşulları sağlayan, hoşgörülü, sabırlı, esneklik gösterebilen, sevgisi ile bir çocuğun hayatında fark yaratmak isteyen, ona güvenli ve şefkatli bir ortam sağlayabilen, kurumla işbirliği içinde çocuk yararına hizmet vermeye kendini hazır hisseden herkes koruyucu aileliğe başvurabilir.

6. EVLAT EDİNME

Anne olmak için illa ki çocuk doğurmak şart değildir. Bir çocuğu koruyan, onun bakımını üstlenen, seven ve kabul eden insanlar da anne-baba oluyor. Bir çocuğu karnında değil yüreğinde büyütenler de annedir. Bir çocuğa biyolojik olarak can vermeyen ama ona emek harcıyıp sevgisini verenler de babadır. Bir çocuğu büyütmek için çalışanlar, o çocuğu topluma kazandırmak için her şeyini ortaya koyanlar da anne-babadır. Evlat edinme, durumu evlat edindirilmeye uygun bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun kişi/eşler arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır.

6.1. Evlat Edinme Koşulları

- Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmaları veya her ikisinin de otuz yaşını doldurmuş bulunmaları,
- Evlat edinecek kişi veya eşlerin, evlat edinilenden en az 18 (on sekiz) yaş büyük olması,
- Çocuğun, evlat edinen tarafından en az bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması,
- Çocuğun ana ve babasının rızasının bulunması, (22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 311 ve 312. maddelerinde yer alan hükümler hariç) Çocuğun vesayet altında olması halinde vesayet dairelerinin izninin alınmış olması,
- Ayırt etme gücüne sahip olan çocuğun rızasının alınması,
- Evlat edinenin en az ilkokul mezunu olması,
- Evlat edinmenin her halde çocuğun yararına bulunması gerekir.

*Bekar bireyler de koruyucu aile olabilir ve evlat edinebilir.

6.2. Evlat Edinme Yöntemleri ve Başvuru

Evlat edinme şartlarına sahip bir kişinin evlat edinmesi ülkemizde iki şekilde olmaktadır:

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kuruluşlardan,
- Çocuğun biyolojik ailesinden ya da vasisinden. (Bu grupta yer alan evlat edinmelerde taraflar doğrudan Aile Mahkemesine, bulunmadığı durumlarda Asliye Hukuk Mahkemesine başvurmalıdır.)

Başvurular bulunduğunuz ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü üzerinden yapılmaktadır.

6.3. Çocuğun Yerleştirilmesi

Çocuk evlat edinecek kişi/eşlerin yanına “Evlat Edinme Öncesi Geçici Bakım Sözleşmesi” ile yerleştirilir.

Geçici Bakım Sözleşmesi'nin imzalanmasından sonra, evlât edinilecek çocuk, en az bir yıl süreyle bakım ve eğitimi için uygun görülen kişi veya eşlerin yanına yerleştirilir.

6.4. İzleme

Evlât edinme öncesi bir yıllık geçici bakım sürecinde mevzuata uygun olarak yerleştirilen çocuk;

- Evlât edinecek kişi veya eşlerin çocuğu eğitme yeteneği, aile ilişkileri, sağlığı, çocukla olan ilişkilerindeki gelişmeler ile sosyal ve ekonomik koşullarındaki değişimler yönünden sosyal hizmet uzmanlarınca izlenir.
- Yapılan izlemeler sonucu üçer aylık dönemler halinde izleme raporları düzenlenir.
- Evlât edineceklerin altsoyu olması halinde düzenlenen izleme raporunda onların da çocuk ile ilgili tavır ve düşünceleri değerlendirilir.
- Evlât edineceklerin küçüğe karşı tutum ve davranışları kurum tarafından denetlenirken gerektiğinde danışmanlık ve rehberlik hizmeti de verilir.

6.5. Evlât Edinme İşleminin Tamamlanması

Bir yıllık izleme süresi sonunda sosyal inceleme raporunu da içeren dosya bir ay içinde ilgili mahkemeye evlât edinme davası açılmak üzere hazırlanır.

6.6. Gizlilik

Evlât edinme işlemleri, Türk Medeni Kanununun 314. Maddesinde yer alan “Evlât edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlât edinilen kişi istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.” hükmü ile gizlilik altına alınmıştır. Ancak şu hususun da açıklanmasında yarar görülmektedir: Oldukça düşük bir olasılık olmakla birlikte, belirtilen grupta yer alan çocukların ebeveynlerinin günün birinde ortaya çıkarak çocuklarını arama durumu her zaman bulunmaktadır. Ancak bu itirazlar dava konusu olup ilgili mahkemeye başvurulması gerekmektedir. Evlât edinene ait dosya bilgileri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen çocuğun yüksek yararının esas alındığı gerekçeli raporla birlikte ve gizlilik kaydı düşülerek ilgili mahkemeye gönderilmektedir.

6.7. Evlat Edinme ile Çocuğun Edindiği Haklar

Evlat edinilmiş çocuklar yasal olarak biyolojik çocukların haklarına sahip olurlar.

- Ana ve babaya ait olan haklar ve hükümlülükler evlat edinene geçer.
- Evlat edinilen, evlat edinenin mirasçısı olur.
- Evlat edinilen küçük ise evlat edinenin soyadını alır.
- Evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir.
- Eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan çocukların nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır.
- Evlat edinilenin miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlat edinilenin naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinen ailenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlat edinilenle ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.
- Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlat edinilen istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.
- Evlat edinilmiş olup, biyolojik ailesi hakkındaki bilgilere ulaşmak isteyen kişilerin varsa gerekli bilgi ve belgeleri öncelikle evlat edinme mahkemesinin yapıldığı il biliniyorsa ve kişi aynı ilde halen ikamet ediyorsa, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne, aksi takdirde Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne sunmaları halinde haklarında gerekli araştırma yapılabilmektedir.

7. SIK SORULAN SORULAR

Yabancı uyruklu bir çocuğu evlat edinebilir miyim?

Evet. Ancak bu durumda uluslararası evlat edinme yönergesi uygulanır. Bu durum Türkiye’de çok yaygın veya kolay bir süreç değildir.

Çocuklar hangi yaşta koruyucu aile yanına yerleştirilmeye veya evlat edinilmeye uygundur?

Her yaşta çocuğun bireysel ilgi, sevgi ve şefkate ihtiyacı bulunur.

Biyolojik ailesi hayatta olan çocuklar evlat edinilebilir mi?

Evet.

Biyolojik çocuğu olan kişiler evlat edinebilir mi?

Evet.

Biyolojik aile evlat edinme süreci sonrasında ortaya çıkabilir mi?

Böyle bir ihtimal her zaman bulunmaktadır. Ancak çocuğun evlat edinilmeye uygun olması süreci de uzun ve titiz bir süreçtir. Nasıl ki evlat edinme hukuki bir süreçle tamamlanıyorsa evlat edinme sonrasında ortaya çıkan bu durumlar da hukuki bir süreç içinde ele alınır. Biyolojik ailenin bir şekilde ortaya çıkması ve çocuk üzerinde hak iddia etmesi mahkemenin konusu olarak ele alınır.

Koruyucu ailelik veya evlat edinmede amaç sahip olmak mı sevgi sunmak mı?

Sevgiyi paylaşmak en temel amaç. Bir çocuğa “sahip olmak” değil de sevgi sunmak amaç olunca aile ne istiyor diye değil “çocuğun neye ihtiyacı var” diye tüm süreçlere bakılır.

Çocuklar hangi yaşta bireysel ilgi, sevgi ve bakıma ihtiyaç duyar?

Her yaşta. Evlat edinme ve koruyucu ailelikte özellikle bir bebeğe bakım verilmek istenmesi sebebi ile uzun bekleme listeleri oluşmaktadır. Her çocuğun gelişimsel döneminde yaşadığı çalkantılar koruyucu ailelik ve evlat edinme sürecinde yaşanan çalkantılar ile karıştırılmaktadır. Örneğin her çocuk ergenlik döneminde biraz asilik gösterebilir. Ancak her dönemde çocuk sevgi ve ilgi ile zorlukları aşabilir.

Aile mi çocuğa bir şeyler veriyor çocuk mu aileye bir şeyler katıyor?

Her iki taraf da birbirine değer katıyor.

Evlat edinme ve koruyucu ailelik islam dininde yasaklanmış mı?

Türkiye Diyanet Vakfı - İslam’da Koruyucu Aile Olmak kitabına göre Hz. Muhammed zamanında bakım vereni bulunmayan çocuklar ailelerin yanında hayata hazırlanmaktaydı. Hz. Muhammed’in bizzat bakım verdiği çocuklar bulunmaktadır. İslam’da evlat edinmeye ilişkin çekinceler soy bağının karışması ve miras hukuku çerçevesinde ele alınmaktadır.

Çocuk biyolojik ailesi ile neden görüşmeli?

Çocuğun üstün yararı çerçevesinde biyolojik aile ile görüşmesinde çocuğun zarar görme durumu yoksa görüşmek en doğal hakkıdır.

Çocuğa evlat edinildiği/koruyucu aile olduğu söylenmeli midir? Neden?

Evet. Çocuğunuzun; hazır olmadığı bir anda üstelik sizin dışınızdaki kaynaklardan öğrenme olasılığı çok yüksektir. Bu durum, hem sizin hem de çocuğunuzun yaşamında onarılamayacak yaralar açacaktır. Bu nedenle uygun yaş aralığında (4-6 yaş) çocukla evlat edinildiği paylaşılmalıdır ve çocuk bunu evlat edinen/ koruyucu ailesi olan ailesinden öğrenmelidir.

Peki nasıl söylemeliyiz?

Koruyucu aileleri veya evlat edinen aileleri en çok düşündüren sorular arasında; 'Çocuğuma bu durumu nasıl açıklamalıyım?' sorusu geliyor. Çocukların 3 yaşından itibaren, özellikle de ergenlik çağından önce bir başkasından duymadan veya hissetmeden ailesi tarafından bilgilendirilmesi, gerekli açıklamanın güvendiği kişiler tarafından yapılması aileye hissettiği güven duygusunun da zedelenmemesi için oldukça önem taşımaktadır. Bir başkasından öğrenmek çocuk için daha yaralayıcı olabilir. Çocuğun aileye dahil olma sürecinin hikayeleştirilerek çocukla paylaşılması ailelerin çoğunlukla tercih ettiği bir yöntemdir.

Peki açıklarken nelere dikkat etmeliyiz?

Çocukla açık ve dengeli iletişim kurmak önemli. Durumu uygun ve sade bir dille, abartılı tepkilerden uzak, aşırı duygusallık ve kuşku katmadan açıklamalı, romantik davranışlardan uzak, doğal bir şekilde davranılmalıdır. İfadelerde sıklıkla aile kavramına yer verilmeli, biyolojik aileyi kastederken 'gerçek aile' kavramını kullanmamaya dikkat edilmeli, kendisini büyüten, yetiştiren, kişisel veya duygusal ihtiyaçlarını karşılayan, ona sevgisini ve ilgisini gösteren ailenin gerçek aile olduğu düşüncesi kazandırılmalıdır. Soruları olabilir bu çok doğal. Sorular karşısında siz endişelenirseniz o da bu endişeyi hisseder ve bir şeylerin yolunda gitmediğini düşünebilir. Halbuki koruyucu ailelik ve evlat edinme de tıpkı biyolojik ailelik gibi doğal bir süreçtir. Süreci kolaylaştırmak için bir uzmandan danışmanlık almak olası problemleri önlemek, çocuğun ve sürecin izlenmesi hem çocuğunuzun hem de sizin için oldukça faydalı olacaktır.

Her birey biyolojik ailesinin kim olduğunu bilme hakkına sahiptir.

8. KORUYUCU AİLELİK VE EVLAT EDİNME SONRASINDA

Bu süreçte bazı endişeler doğaldır:

Ya beni sevmezse, biyolojik ailesini isterse, kan bağıımız yok diye beni reddederse, alışamazsam, benden alınırsa, iyi bir anne-baba olamazsam...

Her ailede sorunlar olur. Çocuğun gelişim dönemine göre sorunlar farklılaşır. Önemli olan sorunların üstünü kapatmadan açık iletişimle süreci yönetmektir. Çocukla uyumda ve iletişimde güçlük yaşayabilirsiniz. Bu da oldukça doğal. İki insanın birbirine alışması zaman alabilir. Gerekğinde profesyonel destek ile bu süreçler aşılabılır. Ayrıca biyolojik aileler de pek çok iletişim ve uyum sorunu yaşıyor. Bu sorunları yalnızca evlat edinme ve koruyucu ailelik sürecine bağlamak doğru değildir.

Sizinle aynı süreçleri geçiren pek çok aile var.

Unutmayın YALNIZ DEĞİLSİNİZ!

HAYAT SENDE DERNEĞİ DANIŞMA HATTI
0552 159 50 56

Destek alabileceğiniz diğer dernekler:

- Istanbul Koruyucu Aile Derneği
- Koruyucu Aile Evlat Edinme Derneği (KOREV)
- KALBEN Derneği
- İzmir Koruyucu Aile Derneği
- Denizli Koruyucu Aile Derneği
- Samsun Koruyucu Aile Derneği
- Çanakkale Koruyucu Aile ve Evlat Edinme Derneği
- Bursa Koruyucu Aile Derneği
- Kahramanmaraş Koruyucu Aile Derneği
- ELELE Federasyonu

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

<https://ailevecalisma.gov.tr/koruyucuaille/sss-sayfasi>

<https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/chgm/uploads/pages/yayinlar/evlat-edinme-mevzuat-isleyis-siklikla-sorulan-sorular.pdf>

Çocuk Koruma Kanunu (5395 Sayılı)

Evlat Edinme Yönergesi (Mülga)

Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği, www.hayatsende.org

Koruyucu Aile Evlat Edinme Derneği, www.korev.org.tr

Koruyucu Aile Yönetmeliği

Küçüklerin Evlat Edinilmesinde Aracılık Faaliyetlerinin Yürütülmesine İlişkin Tüzük

Her çocuğun kendisine değer veren bir aile yanında hayata hazırlanması dileğiyle...

Koruyucu ailelik ve evlat edinme konularında “çocuk almak istiyorum”, “ben de depremzede bir çocuğu sahiplenmek istiyorum”, “evlatlık almak istiyorum”, “yetim/kimsesiz çocuk” gibi ifadelerle sıklıkla karşılaşyoruz. Bu ifadeler yerine hangi ifadelerin kullanılmasını önerdiğimizizi incelemek için [Doğru Sözlük Yayınımızı](#) inceleyebilirsiniz. ([Tıklayınız](#))

Hayat Sende Derneği'nin Doğru Sözlük Projesi ile birlikte yanlış söylemlerle hep birlikte mücadele edelim. Kullandığımız dilin düşüncelerimizi ve duygularımızı etkilediğini, çocukların birer birey olduklarını ve hakları olduğunu unutmayalım. Bir sözcük binlerce hayatı değiştirebilir...

Tasarım: Kübra Nur ÜNSAL

İLETİŞİM

 Kızılay Mah. Necatibey Cad. No: 27/11
Çankaya / Kızılay/ ANKARA / TÜRKİYE

 +90 312 229 44 46 | 0552 159 50 56

 bilgi@hayatsende.org

 www.hayatsende.org | [@hayatsendeorg](https://www.instagram.com/hayatsendeorg)

TEŞEKKÜRLE
R